

Balkanlarda Türk varlığı oldukça derin bir tarih ihtiva etmektedir. Son yıllarda Balkan araştırmalarına duyulan ilginin -göreceli olarak- artması, bu tarihsel gerçekliğin çok boyutlu olarak ele alınmasına imkân vermiştir. Yine de, süregelen güncel politik diplomatik gerilimler halen daha Balkan coğrafyasında bazı bölge ve konulara yönelik monografik çalışmaların dini, milli, politik ön yargı ve tartışmaların gölgesinde kalmasına sebep olmaktadır. Bu durumun literatürde yarattığı boşluk, -tıpkı diğer Balkan Devletlerinde olduğu gibi- günümüz Yunanistan coğrafyasındaki Türk varlığı ile ilgili çalışmalarda da gözlenmektedir. History Studies dergisinde bu özel sayının yayını ile Yunanistan'da yaşayan ve yaşamış Türkler ile ilgili tarihsel ve güncel gerçekliğin bilimsel etik prensipleriyle etraflı bir şekilde ele alınması, bu alanda ihtiyaç duyulan bilimsel çalışmaların artırılması ve devam etmekte olanlara katkı sağlanması arzu edilmiştir.

2013'ün ilk aylarında başladığımız “Geçmişten Günümüze Yunanistan Türkleri” isimli çalışmamız memnuniyet verici bir ilgi ile karşılanmıştır. History Studies dergisi büyük bir ciddiyetle tarafımıza ulaşan yirminin üzerinde makaleyi hakem değerlendirme süreçlerinden geçirmiş ve nihai olarak bu çalışmalar içinden dokuz tanesi yayınlanmaya değer bulunmuştur. Her ne kadar, Balkanlarda siyasetin en sıcak olduğu son iki yüzyıl bu özel sayının omurgasını oluşturmuş olsa da, ilgili çalışma konulara oldukça geniş bir zaman dilimi ve geniş bir perspektiften bakan eserleri de içermektedir. Yazarlarımızdan Galip Çağ oldukça renkli bir dil ile genel tabloya toplumsal algı zaviyesinden bir katkıda bulunmuştur. Çağ'ın “Türk Yunan İlişkilerinin Değiş(e)meyenleri: Yunan Algısında Türk İmgesine Tarihsel Bir Yaklaşım” adlı makalesinin okuyucuları hem düşündüreceğini hem de konuya ilgi duyanların okuma listelerini zenginleştireceğini düşünmekteyiz.

Bilindiği üzere, Balkanlarda birlikte yaşama ritminin XIX. yüzyılda bozulması kaos ve göçü beraberinde getirmiş ve bu dönemde Yunanistan bağımsız bir devlet olarak ortaya çıkmıştır. Bu gelişme sonucunda yüzyıllardır Osmanlı idaresinde bulunan pek çok şehir de bugünkü Yunanistan sınırları içinde kalmıştır. Bu bakiyeyi ve kültürel mirası ele alan, monografik özelliği daha ön planda bazı çalışmalar da özel sayının başlıkları arasındadır ve bu eserlerden biri de Fatih Demirel'in “Batı Trakya'da Osmanlı Modern Eğitim Kurumları ve Eğitim” başlıklı çalışmasıdır. Tuncay Ercan Sepetçioğlu, “Sürgün ve İskân Kıskaçında Giritli Müslüman Kadın (1896-1913)” başlıklı yazısında göç ve sürgünlerin yarattığı iklim içinde hep unutulmuş kadınları bize

hatırlatmaktadır. Melike Kara ise bu trajik devirlerin sonuçlarının ne denli geniş bir coğrafyada karşımıza çıkabileceğini “Kuzey Afrika ve Ortadoğu’da Girit Müslümanları” çalışması ile bize göstermiştir.

Özel sayıda konu edilen ön önemli başlıklardan biri de nüfus mübadelesi öncesinde en büyük göç dalgalarından birini yaratan Balkan Savaşları dönemi olmuştur. Bülent Yıldırım’ın “Balkan Savaşlarında Bulgar Ordusu ve Komitacıların Batı Trakya’daki Faaliyetleri” başlıklı çalışmasının Yunanistan Türklerinin bir yüz yıl önce savaş boyunca yaşadıklarının anlaşılmasını ve unutulmamasını sağlayacağını düşünmekteyiz. Balkan Savaşlarının yarattığı en ilgi çekici sonuçlardan birisi olan Batı Trakya Geçici Hükümetinin oluşum süreci, hem Nilüfer Erdem’in “1913 Yılıının Temmuz - Ekim Ayları Arasında Batı Trakya Türkleri İle İlgili Gelişmelerin Yunan Basınındaki Yansımaları”, hem de İbrahim Şirin’in “İki Hükümet Bir Teşkilat: Garbi Trakya Hükümet-i Muvakkatesi’nden Cenub-i Garbi Kafkas Hükümeti Muvakkate-i Milliyesi’ne” adlı çalışmalarında ele alınmaktadır.

Yunanistan Türkleri ile ilgili az bilinen konulardan biri olarak arafta kalmışlıklarıyla yaşamları tam bir dram olan Ortodoks Türklerin milli mücadele yıllarını Bülent Atalay, “Türk Ortodoksların/Karamanlıların Türk Millî Mücadelesine Destekleri ve Maruz Kaldıkları Mübadelenin Türk Kamuoyuna Yansımaları” başlığıyla ilginize sunmaktadır.

Yunanistan Türklerinin bugününe ışık tutan çalışma ise; Sebahattin Abdurrahman’ın “Yunan Parlamentosunda etkin temsil etme mücadelesi: Batı Trakya Türkleri ve Dostluk-Eşitlik-Barış Partisi” makalesi olmaktadır. Yazılarıyla bu özel sayıyı var eden tüm değerli bilim insanlarına sonsuz teşekkür ederiz.

Çalışmanın ortaya çıkartılmasında gösterdikleri teveccüh ve yardımlardan dolayı History Studies Yardımcı Editörü Yrd. Doç. Dr. İbrahim Serbestoğlu ve History Studies Dergisinin Editörü Prof. Dr. Osman Köse’ye, ayrıca bu sayının yayınlanması için verdikleri destek dolayısıyla İngiltere Batı Trakya Türkleri Dayanışma Derneği’ne ve yetkililerine en samimi teşekkürlerimizi sunarız.

Osmanlı Devleti, altı yüzyılı aşan uzun tarihi ile Türkler ve diğer etnik, dini grupların geniş bir coğrafyada kültürel, organik ve duygusal bağlar kurmasını sağlamıştır. Balkanlar da bu geniş coğrafyanın bir kısmını oluşturmaktadır. Asırlar boyu süren çatışma ve göçler, kalbi hem Balkanlarda hem de Anadolu’da atan milyonlar yarattı. Bu çalışmayı okuyan ve terk ettiği ya da terk etmek zorunda kaldığı toprakları bir vatan olarak kalplerinde taşıyan okurların çalışmanın ortaya çıkartılmasına vesile olan kalbi his ve hassasiyeti de anlayacaklarını düşünmekteyiz. Değerli History dergisi okuyucularına gösterdikleri ilgiden dolayı teşekkür ederiz.

Dr. Sebahattin ABDURRAHMAN

Yrd. Doç. Dr. Serkan YAZICI

Dr. Şevket Hylton AKYILDIZ

Foreword

Turkish communities have a deep historical presence in the Balkans, and in recent years the scholarly research into the topic has produced a number of multi-dimensional perspectives. However, due to contemporary political and diplomatic tensions in the region, many academic studies have concentrated upon discussions clustered around common themes (Islam/Christian, nationalism and high politics).

In response a special edition of *History Studies* has been compiled to address our knowledge gap concerning the modern historical experience of the Balkan Turks. The editors and authors of this volume aim to foster a discourse about Turkish culture and society in modern Europe and encourage debate. Our intellectual mission is to broaden and deepen the research in this particular subject area. The articles in this special edition will investigate diverse historical events, the contemporary realities of the Turkish communities in Greece, and the legacy of Ottoman rule in the Balkans.

The special issue is entitled “From Past to Present: Turks in Greece,”—and since the initial call for papers the project has been greeted with interest. The editorial panel at *History Studies* has reviewed with great care more than 20 articles, and found nine of them suitable for publication in this edition. While our special issue focuses upon Turkish communities in the Balkans during the last 200 years, we have also included some articles that look at themes, stories and events concerning Turks from a wider geographic area and an older time frame.

Galip Çağ’s contribution ‘Unchangeables of the Turk-Greek relations: Historical approach to the image of the Turk in Greek perceptions’ deals with social perceptions and stereotyping—and includes some colourful language. It will enable readers new to the topic understand better Turk-Greek relations and inter-personal issues.

During the 19th century the deterioration of political relations between the Balkan peoples and nations led to nationalism, chaos, migration and the exchange of populations. For example, modern Greece emerged as an independent state during this period. And as a result many former Ottoman cities and towns became part of Greece. The subject of education and place is covered by Fatih Demirel’s article ‘Modern Ottoman educational institutions and education in Western Thrace’. The end of empire and gender is explored by Tuncay Ercan Sepetçioğlu in the article ‘Cretan Muslim Women in exile and settlement camps (1816-1913)’. Sepetçioğlu explores the forgotten history pertaining to women, emigration and deportation. Melike Kara’s study ‘Cretan Muslims in North and Middle East Africa’ investigates the human tragedy connected with emigration was played out across a wide geographic space, and across the Mediterranean.

The era of Balkan Wars, which caused significant migration before the official 1922 population exchange, is one of the most important themes covered by the special issue. The article by Bülent Yıldırım ‘The activities of Bulgarian Army and revolutionary organisations in Western Thrace during the Balkan Wars’ helps us to comprehend better the human experiences of the Turks faced in Greece during the Balkan Wars of the Turks in Greece faced almost one hundred years ago.

Indeed, the formation of the Interim Western Thrace Government is one of the most interesting consequences of the Balkan Wars and two articles address this topic: Nilüfer Erdem’s ‘Reflections of the developments on the Western Thrace Turks in the Greek Press between July and October in 1923’, and İbrahim Şirin’s ‘Two governments one organisation: From the Interim Western Thrace Government to Provisional National Government of the South-western Caucasus.’

The story of the Orthodox-Christian Turks in Greece is mostly an unknown. Bülent Atalay brings this subject to the attention of readers in ‘Contributions of Karaman/Orthodox-Christian Turks to Turkish National Struggle and The reflections of exposed population exchange on Turkish Public Opinion’.

Sebahattin Abdurrahman sheds new light on the current situation of the Turkish community in Greece in ‘The struggle for effective representation in the Greek parliament: Friendship-Equality-Peace Party and the Western Thrace Turks’. This article will highlight a non-Christian ethnic minority in south-east Europe that readers living in Western Europe will have little knowledge about.

Lastly, the editors would like to thank scholars who made this special issue possible. In addition, we want to thank Professor Osman Köse, the Editor-in-Chief of *History Studies*, and Dr. İbrahim Serbestoğlu, the Deputy Editor of *History Studies* for their kindness and assistance during the publication. Last but not least, we would like to thank the Solidarity Association of Western Thrace Turks in the UK for supporting the publication of the special issue as hard copy in Turkey.

The Ottoman Empire, with its long presence over six centuries, led the ‘Turks’ and the other ethnic and religious groups to establish cultural, organisational and emotional bonds across a large geographical space encompassing Europe and Asia. The Balkans is one such local geographical space of cultural meeting, political tension and negotiation. The decline of the Ottoman Empire and the emergence of local nationalisms reignited political and ethnic conflicts—and resulted, amongst other things, in mass migration and the separation of people who once lived as neighbours. Sadly, millions of refugees and exiles were forced to physically resettle in their prescribed ‘ethnic motherland’; yet, the hearts of some were left behind in either the Balkans or Anatolia. We hope that those who still carry their former homeland in their heart will understand our motivation to compile this publication. Lastly, we want to thank the readers of *History Studies* for their interest in the special edition.

Dr. Sebahattin ABDURRAHMAN

Yrd. Doç. Dr. Serkan YAZICI

Dr. Şevket Hylton AKYILDIZ

Merhaba

EDİTÖRDEN

Yaklaşık bir yıl önce, İngiltere’de değişik üniversitelerde görev yapan meslektaşlarım Dr. Serkan YAZICI, Dr. Sebahattin ABDURRAHMAN ve Dr. Şevket Hylton AKYILDIZ ile Yunanistan veya Batı Trakya Türklerini tarihsel ve kültürel yönleriyle konu alan bir özel sayı çıkarmayı konuştuk. Karşılıklı fikir teatileri sonucunda “ *Geçmişten Günümüze Yunanistan’da Türkler*” konulu başlığı uygun bularak bunu değişik platformlarda tarihçilere duyurduk. Uzun süredir hazırlığını yaptığımız bu sayı ile şimdi karşınızda bulunuyoruz.

Osmanlı devleti 14. asrın yarısına doğru Balkanlardaki topraklarını genişletti. Bu çerçevede 1361 yılında Gümölcine, 1371 yılında İskeçe, Kavala, Drama, Serez ve Kavala, 1430 yılında Selanik, 1458 yılında Atina, 1460 yılında Mora yarımadası ve en son da 1670 yılında Girit’i topraklarına kattı. Yani bugünkü Yunanistan toprakları 14. asırdan itibaren Türkler ile tanışmaya başladı. Osmanlılar bölgeyi yönetimlerine aldıktan sonra burada yaşayan halkın dil, din, örf ve adetlerine dokunmayarak onların sosyal yaşamlarına müdahalede bulunmadı. Fakat Türkleşme / İslamlaşmayı sağlamak için de Anadolu’nun çeşitli yörelerinden kitleleri zoraki iskâna tabi tutarak zaman içinde Balkanların diğer bölgelerinde olduğu gibi bugünkü Yunanistan’ın değişik noktalarına yerleştirdi. Bu nedenle 14. asırdan beri bu günkü Yunan topraklarında Türkler ve Rumlar beraberce yaşamaktaydılar. 1828 yılında Yunanistan, Osmanlı devletinden bağımsızlığını kazandığında Selanik - Edirne arasında kalan yöre Osmanlı sınırlarındaydı. 1912 – 13 Balkan Savaşları, Selanik başta olmak üzere bu yörede kalan Türkler için felaket oldu. Çok sayıda Türk savaşın getirdiği çalkantıda kıyıma uğrarken ve Türkiye’ye göçe tabi tutulurken, Balkanların demografik yapısı da değişmeye başladı. Türk - Yunan Nüfus Mübadelesi ile de Batı Trakya ve İstanbul dışındaki Türk ve Rum nüfus karşılıklı mübadele edilerek Selanik, Kavala, Serez ve Drama gibi yerlerde olan Türklerin tamamı Anadolu’ya göç etti. Bu gün sadece Batı Trakya, Kos ve Rodos adasında Türkler bulunmaktadır.

Bu sayıda Yunanistan’da ve özellikle Batı Trakya’da yaşayan Türkler tarihi açıdan incelenmektedir. Yunan Anakarasının kuzey bölgesine tekabül eden ilgi alanı, Trakya ve Makedon bölgesi ile kesişmekte ve Balkan coğrafyasında birlikte yaşam idealinin yüzlerce yıllık örneklerini önümüze sermektedir. Osmanlı dönemine bakıldığında Balkanlarda birlikte yaşam örneklerinin görüldüğü çok sayıda şehir, kasaba ve köyler görmek mümkündür. Modern zamanda Milliyetçi aklımalar ile bu ortak yaşam idealinin nasıl Osmanlı sonrasında bölgede yok olmaya başladığına tanık olmaktadır. “*Geçmişten Günümüze Yunanistan’da Türkler*” konulu özel sayı için duyuru yaptıktan sonra dergiye çok sayıda makale başvurusu yapıldı. Fakat hakemlerden olumlu rapor alan makale sayısı ancak 9 adet kaldı. Bunun yanında 3 adet de kitap tanıtımını bu sayıda yayınlıyoruz. Bu vesileyle çalışmalarlarıyla özel sayının çıkmasına katkıda bulunan Sebahattin Abdurrahman, Bülent Atalay, Galip Çağ, Fatih Demirel, Nilüfer Erdem, Mustafa Gencer, Melike Kara, Haşim Koç, Telli Korkmaz, Tuncay Erdem Sepetçioğlu, İbrahim Şirin ve Bülent Yıldırım’a çok teşekkür ediyorum.

“*Geçmişten Günümüze Yunanistan’da Türkler*” konulu özel sayının misafir editörleri Sakarya Üniversitesi’nden Yrd. Doç. Dr. Serkan Yazıcı, University of London’dan Dr. Sebahattin Abdurrahman ve Dr. Şevket Hylton Akyıldız’dır. Değerli meslektaşlarıma özveri ve katkılarından dolayı teşekkür ederim. Yine bu sayıdaki makaleleri okuyarak raporlayan hakem hocalarımıza da minnet borçluyuz.

Bu sayının kapağındaki resimler derginin kültür ve sanat sorumlusu Gizem Samira ve Dr. Sebahattin Abdurrahman tarafından sağlanmıştır.

Bu sayının bilim dünyasına katkı sunacağına inanıyor ve zevkle okumanızı ümit ediyorum.

Emeği geçen herkese teşekkürler.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Osman KÖSE

Editör

Foreword

FROM EDITOR

About a year ago, my colleagues Dr. Serkan YAZICI, Dr. Sebahattin ABDURRAHMAN, Dr. Şevket Hylton AKYILDIZ and I came together from different universities in England to begin to discuss about the publication of a special issue covering the historical and cultural aspects of Turks in Greece. Following the exchange of our ideas, we agreed on the title *'From Past to Present: The Turks in Greece'* and made call for papers. After a long-enjoyable process, today we are ready to present this special issue to our readers.

The Ottoman Empire began to extend its territories in the Balkans throughout the mid-14th century. Then, Komotini in 1361, Xanthi, Kavala, Drama and Serez and in 1371, Thessaloniki in 1430, Athens in 1458, Mora Peninsula in 1460 and Crete in 1670 were added to the Ottoman Empire. Following the conquests, the Turks from different parts of Anatolia were forced to move to the Balkans, including Greece for the aim of Turkification and Islamization. Therefore, from the 14th century and onwards, most parts of the current Greek territories became a new home for the new Turk arrivals. Under the Ottoman Empire, inhabitants of annexed regions were allowed to practice their religion, language and culture and that resulted with the coexistence of Greeks and Turks for centuries. When the Greek State emerged as an independent state in 1828, the area between Thessaloniki and Edirne was still under the rule of the Ottomans. The brake-out of the 1912-13 Balkan Wars became a disaster for the Turks who remained in that area, particularly in Thessaloniki. During that period, a large number of Turks were slaughtered and forced to leave their homes because of the turmoil of the Balkan Wars. The migration of the Turks led to a gradual change of the democratic structure of the Balkans and such population movements turned into forced migration when the 'Convention on Concerning the Exchange of Greek and Turkish Populations' was signed between Turkey and Greece in 1923. Accordingly, Muslim-Turks were expelled from Greece for Turkey and the Rums of Turkey were expelled for Greece. However, the Greeks of Istanbul, Gökçeada (Imbroz), Bozcaada (Tenedos), and the Muslim-Turks in Western Thrace were excluded from the compulsory population exchange. Nowadays, Turks exist only in Western Thrace, Rhodes and Kos in Greece.

In this issue, the Turks in Greece but particularly in Western Thrace are analysed from a historical perspective. The Northern-part of the Greek mainland is the main interest area of the study and it provides many examples about coexistence which can be seen in many cities around the Balkans under Ottoman rule. We also witnessed how the idea of coexistence disappeared during the end of Ottoman era as result of nationalism in modern times.

Following the announcement, the special issue entitled *"From Past to Present: Turks in Greece"* received a huge number of articles but nine of them were found publishable according to the referees comments. Additionally, the issue includes three book reviews as well. In this context, I would like to thank Sebahattin Abdurrahman, Bülent Atalay, Galip Çağ,

Fatih Demirel, Nilüfer Erdem, Mustafa Gencer, Melike Kara, Haşim Koç, Telli Korkmaz, Tuncay Erdem Sepetçioğlu, İbrahim Şirin ve Bülent Yıldırım who made it possible for this issue to be published with their contributions.

Particularly, I want to thank Dr. Serkan Yazıcı, Dr. Sebahattin Abdurrahman and Dr. Şevket Hilton Akyıldız who acted as Guest Editors of this issue and put in a huge effort and dedicated a lot of time since its announcement. Also, I would like to say thank you to all the referees for reading all the articles received and providing feedback.

The cover pictures of the issue were provided by Gizem Samira, the Culture and Arts editor of History Studies and Dr. Sebahattin Abdurrahman one of our guest editors.

I believe that this issue will make a valuable contribution to the literature and I hope an enjoyable reading.

Prof. Dr. Osman KÖSE

The Chief Editor